

Správa o stave Spolku bývalých urbarialistov, lesné hospodárstvo Martin za rok 2025

Ctené dámy, vážení páni, milí podielníci,

Dovoľte mi, aby som Vám predniesol Správu Spolku bývalých urbarialistov Martin, lesné hospodárstvo, za rok 2024.

Náš spolok pracoval v uplynulom roku v nezmenenom zložení, MVDr. Ján Varinský, Ing. Radoslav Hruška a moja osoba ako členovia výboru a Janka Hlavajová a Ing. Martin Malek ako členovia revíznej komisie.

Spolok bývalých urbarialistov je zástupcom Vás, milí podielníci a jeho funkcia je okrem bežnej evidencie najmä dohľad nad dodržiavaním tradičných hodnôt urbáru – predovšetkým na nakladanie s majetkom s mravmi dobrého hospodára a jeho zveľaďovanie.

Personálnym prepojením troch členov SBU, ktorí sú súčasne aj vo výkonných orgánoch UMT – ako vo výbore, tak aj v dozornej rade, ale najmä spoločnými, pravidelnými a častými zasadnutiami oboch spolkov je dosiahnuté, aby spomínaný dohľad bol aj reálne dosiahnuteľný.

Pamätníci z orgánov našich spolkov mi dajú isto za pravdu, že naša súčasná práca je aktívna, niekedy aj búrlivá, je v nej cítiť odhodlanie a chuť riešiť ako denné, tak aj koncepčné a rozvojové dianie okolo nás.

Tu by som sa rád pozastavil. Tradícia a rozvoj. Pôvodné hodnoty a ich zveľaďovanie. Tieto dve slová sú tak trochu vo vzájomnom protiklade.

Áno, nie je jednoduché rozvíjať spoločnosť, prispôbiť ju aktuálnym požiadavkám a výzvam doby a súčasne lipieť na dodržiavaní tradičných hodnôt.

Aj u nás by sa mohlo na prvý pohľad zdať, že dnešný Urbár sa okrem tradičnej lesníckej činnosti až príliš venuje ďalším činnostiam. Do nášho slovníka sa nám nebadane vkrádajú výrazy podnikanie, investícia, dotácia, fondy, manažment a mnoho iných.

Áno, poloha nášho majetku nadväzujúca na urbanizovanú časť mesta Martin a Bystričky, ako aj naše „martinské stredisko športu a rekreácie“ - Martinské Hole, umiestnené z veľkej časti na našich parcelách nám priam predučiajú súčinnosť na ďalších, nelesníckych aktivitách.

Naše činnosti v tejto oblasti za uplynulé obdobie, nemám na mysli iba obdobie roku 2024, ale takpovediac od vzniku urbáru, boli a stále sú zamerané na zveľaďovanie majetku – v zmysle jeho ekonomickejšieho využitia.

Keď vymenujeme do radu naše aktivity zo súčasného, končiaceho sa volebného obdobia: lesná škôlka – fóliovník a nová technika v nej, rekonštrukcia chaty na Martinských holiach, odrážky a priepusty na cestách, prenájom plôch, v drvivej väčšine nevyužitých pre lesnícku výrobu, zaobstaranie lesného traktoru a vývozky, technológia a pracovisko výroby palivového dreva - nedá sa nevšimnúť si, že všetky tieto aktivity majú jedného spoločného menovateľa – zveľaďovanie majetku – a že všetky tieto činnosti sa bytostne dotýkajú urbárskeho majetku ako takého a žiadna z nich nemá iný, s Urbárom ako takým nesúvisiaci kontext.



Cieľom týchto aktivít je ak nie zachovanie chátrajúceho majetku, ako v prípade chaty na Martinských holiach a veľkou výzvou je aj horáreň na Kaplnej v Kantore, tak jeho zveľadenie. V prvej fáze si každá z týchto aktivít vyžiada väčšiu, alebo menšiu investíciu, čiže odčerpá časť z Vášho nájomného za podiel, v konečnom následku však prináša ako zvýšenie hodnoty nášho spoločného majetku, tak aj predpoklad budúcich stabilnejších a snáď aj vyšších výplat nájomného za Vaše podiely. Každá z týchto aktivít má v budúcnosti prispieť k navýšeniu výnosu Urbáru. Lesná škôlka bude schopná produkovať naozaj veľké množstvo krytokorených semenáčikov pre naše potreby a hlavne pre ďalší predaj. Tieto sú, aj vzhľadom na extrémne suché periódy v počasí mimoriadne žiadané pre svoju lepšiu uateľnosť v suchšom období oproti štandardne dostupným voľnokoreným. Výroba palivového dreva je pridaným zhodnotením našej, prípadne dokúpenej drevnej hmoty, chata v lokalite Martinské hole je žiadaný artikel pre prenájom, nájmy z nevyužitých plôch sú priamym a jednoduchým výnosom, zjazdne cesty sú nevyhnutnosťou...

Samostatnou kapitolou dodatočných príjmov sú projekty poľnohospodárskej platobnej agentúry. Sú to dodatočné možné príjmy, nemám teraz na mysli iba náhrady za obmedzenie hospodárenia v lesoch s vysokým stupňom ochrany, ale aj iné výzvy, ich sledovanie a hľadanie spôsobu ich využitia bolo v poslednom období mimoriadne úspešné. Budú to naozaj veľké prostriedky, pokrývajúce nemalú časť pestovných činnosti v lesníckej výrobe a pri nákupe a obnove našej techniky. Tu pozorne sledujeme každú výzvu, grant, projekty cezhraničnej spolupráce, podporné fondy. Túžbou je oprava chátrajúcej horárne v Kaplnej, tu chceme byť pripravení a mať pre prípadnú rýchlu reakciu po zverejnení výzvy prichystané alternatívne projekty využitia tohto objektu v stave blízkeho stavebnému povoleniu. Obvykle totiž po zverejnení výzvy už nebýva dostatok času pre zhotovenie podkladov a tak i tu platí, že šťastie praje pripraveným. Prosíme Vás, ak by ste mali vedomosť o akomkoľvek spôsobe podpory pre tento zámer, obnoviť historicky významné pamätne miesto SNP, dajte ním vedieť.

Konečné rozhodnutie, koľko prostriedkov, a či vôbec nejaké, necháme na zveľadenie, koľko na výplatu nájomného a koľko ako rezervu bolo je a bude na Vás. Zhromaždenie UMT a Valné Zhromaždenie SBU, konané dnešný je najvyšším orgánom našich spoločenstiev. Iba on, teda vy ste oprávnení rozhodnúť a určiť výšku nájomného za jeden podiel.

Milí podielníci,

Dnes Vám predkladáme odpočet hospodárenia za minulý kalendárny rok a dovoľujeme si predložiť Vám návrh nájomného za jeden podiel. Predkladáme ho s pocitom úvodom už spomínaných mravov dobrého hospodára – niečo minúť, niečo investovať do rozvoja hospodárstva a niečo si ponechať ako rezervu. Výhodou je, že vzhľadom na prekročenie ťažby z minulých rokov sme si už vytvorili dostatočnú rezervu a túto už navyšovať nemusíme.

Hospodárenie v lese v roku 2024 môžeme považovať, čo sa týka množstva ťažby za mierne, ale naozaj iba mierne podlimitné, pestovné činnosti a ostatnú starostlivosť o les ako nadlimitné. Našťastie a vďaka za to, pretože prekročenie etátu v dvoch predchádzajúcich rokoch bolo extrémne veľké, predbehli sme 10-ročný plán o jeden a pol roka. Ostávajúcich 6 rokov do skončenia decénia preto musíme brzdiť. V praxi sú to jednoduché čísla. Namiesto priemer-



ných 21 tisíc kubíkov drevnej hmoty môžeme vyťažiť iba 16 tisíc. Keď si uvedomíme, že pred dvomi rokmi bola ťažba na úrovni 40 tisíc, nie je náročné vypočítať rozdiel v príjmoch z predaja drevnej hmoty medzi týmito dvomi rokmi. Keďže sme si boli vedomí našej prognózy, s vašim odsúhlasením sme si už v minulosti ponechali dostatočnú finančnú rezervu. Dobrou správou je, že do roku 2025 vstupujeme síce s čo sa týka objemu menšou ťažbou, javí sa však, že kulminácia kôrovcovej kalamity je už minulosťou a nás, dúfajme, v tomto roku čaká ťažba síce menšieho množstva, avšak zdravej, čo znamená aj trhovo vyššie hodnotenej drevnej hmoty. Tým by sa straty zo zníženej produkcie mohli čiastočne eliminovať. Tou horšou správou je, že nás čaká pomerne rozsiahly zásah v prebiehakch do 50 rokov, kde je efektivita zásahu takmer nulová, avšak aj táto hmota sa počíta do ročného etátu, čím ho de facto ešte viac znižuje. Samozrejme, nemôžem nespomenúť faktor príroda, aj keď mi to už samému znie ako kliše. Extrémne sucho – vysychanie lesa, kôrovec, vietor...môžu byť silnejšie ako naše sebaodvážnejšie plány.

A čo nás čaká v prebiehajúcim roku?

Tento rok by sme si chceli okrem už vyššie spomínaných rozbehnutých projektov a bežnej, ale v konečnom dôsledku našej najdôležitejšej činnosti – dennej operatívne v lese, viac posvietiť na „reťazec“ lesníckych činností. Vykonať ich audit, aktualizovať a prispôbiť ich možnostiam súčasnej doby s využitím GPS, dronov, elektronických mapových podkladov a evidencie. Zjednodušenie povedané, odsledovať každý stromček od semiačka v lesnej škôlke až po vyúčtovaciu faktúru po jeho odpredaji. To je obdobie bezmála 100 rokov! Je to množstvo činností, mnohé vykonávané dodávateľsky, mnohé závislé na ľudskom faktore. V zmysle hesla dôveruj, ale preveruj. Les je živá hmota, a ani sebalepšia technika nedokáže zabrániť pokusom nepoctivcov. Avšak mnohým dokáže odhaliť a zabrániť im do budúcnosti. Tu by som rád pozdravil dozornú radu UMT a revíznú komisiu SBU. Vážim si ich aktívnu prácu v teréne, kde sa najlepšie odhalia nedostatky a pochybenia. Verím, že v spolupráci s nezávislým auditorom dokážeme nastaviť spomínaný reťazec evidencie a kontroly tak, aby možnosti iného hospodárenia, ako toho s mravmi dobrého hospodára, neboli.

Pristavím sa ešte pri našej lesníckej omladine. Osobne ma teší, že aj v mladších generáciách vyrastajú chlapi s nafalšovanou lesníckou DNA. Ako na úseku nášeho mladého OLH, alebo adjunkta. Na týchto ľuďoch, ich odbornosti, nasadenosti a čestnosti stojí lesnícka výroba. Držím im palce.

A na záver?

Pomaly končí funkčné obdobie volených orgánov. Spolok bývalých urbarialistov Vás chce na dnešnom Valnom zhromaždení požiadať o zosúladenie dĺžky funkčného obdobia SBU a UMT tak, aby boli obidve tieto obdobia 5-ročné a aby voľby prebiehali súčasne. Hlasovanie je pripravené v samostatnom bode.

A bilancovanie?

Dnes len môžeme konštatovať, že kolesá dobre rozbehnutého a plne naloženého vlaku s názvom Urbár Martin sa točia naplno, v kotli je uhlia dost. Rušňovodič tlačí forsáž plnou silou vpred a očkom pozoruje, či sa mu niekto z mančaftu neulieva, neopiera sa niekde v kúte o lopatu, ale s plným nasadením hádže do kotla. A my vieme, že keby mu začalo vyhasínať, berie nám lopatu z rúk a predtým, ako začne sám hádzať do kotla, použije ju. A do pece na



lopate sa nám nechce. Tak radšej makáme, iná voľba nie je, tento vlak pozná jediný smer. Veríme, že aj onedlho zvolená nová osádka a jej strojvedúci bude uháňať plnou parou vpred. Koľajnice sú položené, trať vedie do budúcnosti.

Ďakujeme Vám za dôveru, ktorú ste počas jazdy s nami prejavili. Ďakujeme Vám za dôveru, ktorú ste počas jazdy s nami prejavili.

V Martine, dňa 5. 3. 2025



Ing. Ján Buchanec
predseda spolku

Výbor SBU:

Ing. Ján Buchanec

Ing. Radoslav Hruška

MVDr. Ján Varinský

